

Paarden met veel hebben de minste

Zo moeder zo dochter; Zonnalya won tijdens de afgelopen Nationale Tuigpaardendag de rubriek vijfjarigen in handen van Lubbert van Oene.

Na al een aantal seizoenen heel opvallend gepresteerd te hebben, werd 2009 dan eindelijk 'Het jaar van Trudalya'. Gerard (56) en Dinie (54) Lokhorst, tegenwoordig wonend te Kamperveen op Stal de Horizon, zijn zowel de eigenaren als ook de fokkers van deze elite- en sportmerrie. In Norg behaalde ze dit seizoen met Lubbert van Oene als rijder het Nederlands kampioenschap fokmerries en tijdens de Nationale Tuigpaardendag werd ze gekroond tot Paard van het Jaar.

De liefde voor tuigpaarden is eigenlijk door Dinie, zelf voortkomend uit het bekende 'tuigpaardnest' van de familie Ruinemans, overgebracht op Gerard. Hij was thuis opgegroeid met trekpaarden, waarmee op het ouderlijk agrarischbedrijf de werkzaamheden werden verricht, nog voordat de tractor gemeengoed werd. In '74 verhuisde Gerard naar de Flevopolder, alwaar een melkveebedrijf jarenlang de dagelijkse beslommeringen omvatte. In '78 kreeg hij verkering met Dinie en werd door haar en haar vader al snel 'meegesleurd' naar de toenmalige UTV. Daar werd de basis gelegd voor het gevoel dat er toch ook een eigen tuigpaardmerrie moest komen. Deze werd op een steenworp afstand

aanleg...

hulpmiddelen nodig...

gevonden bij Zeinstra, die haar niet meer drachtig kon krijgen. Bij de eerste poging door Unicum werd zij bij Gerard en Dinie wel meteen drachtig. De kwaliteit die aan deze stam ontsproot, voldeed niet aan de verwachtingen en alle nakroost van deze merrie verdween weer van het toneel. In 1987 werd op de Nationale Tuigpaardendag de toen tweejarige Dumalya (v. Wilhelmus) aangeschaft bij P. Bongers uit Bergambacht. Deze merrie zou het later tot ster en preferent brengen. Zij zette bij familie Lokhorst een achttal kinderen op de wereld, waaronder een drietal dochters van keur hengst Wouter (v. Proloog). De bekendste werd de keurmerrie Helya. Helya op haar beurt zorgde voor zes nazaten. Daarvan is de bekendste zonder twijfel de reeds genoemde Trudalya (v. Milano). Ook de genetische appel blijkt niet ver van de boom te vallen. Haar dochter Zonnalya (v. Larix), één van haar tot nu toe vier kinderen, wist tijdens de laatste Nationale Tuigpaardendag ook zeer overtuigend haar leeftijdsrubriek in tuig te winnen.

Eind goed...

De totstandkoming van Trudalya, de laatste dochter van Helya, leverde een bijzonder verhaal op. Gerard: "De veearts had Helya opgevoeld en hij concludeerde, dat ze 's maandags geïnsemineerd moest worden. Die maandag bleek het eitje te zijn verdwenen. Omdat dat nog niet zo heel lang geleden gebeurd kon zijn, besloten we bij Van Manen snel sperma van Milano op te halen om haar toch nog te laten insemineren." Dat bleek een goed besluit, want dit leverde het daaropvolgende jaar de geboorte van Trudalya op. Zij bleek de laatste nakomeling te zijn van Helya, want ze werd nadien niet meer drachtig. Gezien de kwaliteiten van Trudalya ging ook in dit geval het gezegde 'eind goed al goed' op. Dochter Zonnalya behaalde vorig jaar middels de 'alternatieve' IBOP proef het keurpredikaat. Daarmee was ze samen met stalgenoot Zilver schoon, gefokt door F.H. Dijkman, één van de eersten die op deze manier het keurschap verwierf. De alternatieve IBOP is vorig seizoen als proef ingevoerd. Daarbij krijgen stermerries de kans zich in tuig te presenteren en worden op tuigpaardeigenschappen beoordeeld. Tijdens twee van de vier CK's moet dan een score van tenminste 75 punten

V.l.n.r.: Lubbert van Oene, Trudalya, Gerard Lokhorst, Zonnalya en Dinie Lokhorst.

behaald worden om voor het keurpredikaat in aanmerking te komen. Voorheen werd een merrie na het behalen van het sterpredikaat, indien ze aan de exterieur eisen voldeed, voorlopig keur. Daarna kon na een voldoende IBOP resultaat het keurpredikaat behaald worden. Door velen wordt aan het ster- en keurpredikaat weinig waarde meer gehecht. Gerard: "De waarde van een ster- of keurmerrie verschilt nauwelijks. Daardoor doen steeds minder eigenaren moeite om hun merrie keur te laten worden. Jaren terug was er een duidelijk verschil tussen een ster- en een keurmerrie. Door de alternatieve IBOP, waarin geen mangedeelte is opgenomen, wordt het eigenaren makkelijker gemaakt om hun merrie te presenteren voor de IBOP. De paarden zijn dan toch al veelal keuringsklaar en hoeven niet in het najaar opnieuw weggebracht te worden om te laten trainen en rijden voor de IBOP. Een aantal jaren terug is de IBOP proef aangepast. Door velen werd dit als een verzwaaring van de eisen gezien, maar in mijn beleving is de lat daardoor juist lager komen te liggen. De IBOP en de alternatieve IBOP voldoen denk ik wel qua invulling, maar ik vind het jammer

dat het voorlopig keur is afgeschaft, want het keurpredikaat staat nu niet meer garant voor een extra goed exterieur van een keurmerrie. Om betere fokmerries te creëren, zou herinvoering van het voorlopig keurpredikaat beter zijn. Het exterieur moet goed bewaakt blijven, er mag wat mij betreft niet teveel worden toegegeven."

Maat

"Ook bij de hengstenselectie moet de lat gelegd worden waar deze moet liggen. Omwille van de bloedspreiding mag er niet teveel worden toegegeven. Het fokdoel moet overeind blijven. Nu zijn er teveel hengsten die niet aan dat doel voldoen en niet iedere fokker blijkt in de praktijk te kunnen of willen switchen van hengstenhouder. Als het goed is, wil je als fokker het hoogste bereiken. Om dat doel na te streven, is er momenteel niet veel keuze. Manno staat in de fokkerij ruimschoots bovenaan. Veel fokkers hebben zo'n zes of zeven jaar geleden gebruik gemaakt van deze hengst en hebben daarna weer wat anders geprobeerd. Nu zie je dat er veel weer terugkomen bij Manno, omdat elders geen vergelijkbaar resultaat werd

Met Henk Hammers en Freek Saris kwam en zag Trudalya vaak, maar overwon vreemd genoeg nooit tijdens een kampioenschap.

behaald. Manno is de hengst met de meeste uitstraling, als hij voor je staat, staat er echt een 'hengst' voor je. Zelf hebben we Manno twee keer op Trudalya gehad. We hebben nu een veulen en jaarling uit deze combinatie. In onze stam verdient de maat enige aandacht en ook op dat vlak doet Manno goed werk." "Patijn en Saffraan zijn ook hengsten die heel goed te gebruiken zijn. Deze worden veel gebruikt om wat extra ras in te brengen. Saffraan is zelf een hengst met heel veel ras en uitstraling én heeft de wil om te presteren. Een paar jaar geleden leek zijn fokkerij wat tegen te vallen en daardoor zakte de dekkerij in, maar nu blijken zijn kinderen het goed te doen en zal daardoor weer aantrekken. Patijn is ook een heel edele hengst, maar omwille van de maat hebben we nog geen gebruik van hem gemaakt. Dit jaar hebben we Zonnalya bij zijn zoon Waldemar gehad, mede vanwege de maat en wat extra bot."

Bedroevend

De stam waaraan Trudalya ontsproot is geen stam waaruit in een grijs verleden al een waslijst wedstrijdtoppers voortkwam. Gerard: "Het is vooral aan Milano te danken, dat onze stam 'op de kaart' is gekomen. Er heeft ooit een span uit deze stam gelopen die op de UTV kampioen is geworden, maar meer zijn er

niet geweest." Nu de basis gelegd blijkt te zijn in hun stam om prestatie te fokken, is het de kunst dit te continueren. "Als we met elkaar willen dat de fokkerij bestaansrecht houdt, zullen er paarden gefokt moeten worden die op het veld willen presteren. Daarbij is de mentaliteit het belangrijkste, niet alleen voor de tuigpaardensport, maar ook voor de mensport. Het blijft nu vaak teveel een 'plaatjesfokkerij'. Op deze manier zal de fokkerij over vijftien jaar nog maar heel klein zijn. Ze moeten er natuurlijk wel zijn, maar met de hengstselectie zal er nog meer geselecteerd moeten worden op prestatielijnen. Er zijn nu te weinig hengsten die zelf in de sport goed presteren. Als je het dekhengstenkampioenschap ziet, is het bedroevend dat er maar zo weinig daarin uitgebracht worden! Ik zou graag willen, dat alle hengsten tot en met acht jaar verplicht zouden worden om aan de Oregon Trofee deel te nemen. Op die manier krijg je als fokker meer inzicht in het kunnen van een hengst. Teveel hengsten zie je na het verrichtingsonderzoek zelden of nooit meer in tuig. Deelname aan de hengstencompetitie is wel verplicht, maar daar vallen er regelmatig weer af 'om veterinaire redenen'."

Het fokdoel is al even aangestipt, maar aan 'het fokdoel', wordt in de praktijk door velen, van hoog tot laag in de 'rangorde' een eigen draai gegeven. Gerard heeft voor zichzelf wel een duidelijk doel voor ogen. "Ik wil paarden fokken met een winnaarmentaliteit, gecombineerd aan ras en uitstraling. Ik hou van een showpaard, daar kijken mensen ook graag naar. Een showpaard moet vanuit de achterhand willen en kunnen vertrekken, veel front hebben en de passen met veel ruimte maken en dat in een eigen gecontroleerd tempo. Bij de één zal dat een tandje hoger en de ander een tandje lager zijn." Op de vraag hoeveel paarden op concours aan dat ideaal beeld voldoen, volgt na rijp beraad een mild en diplomatiek antwoord. "Ik schat zo'n 30%." "In de praktijk zien we veel paarden die in een te hoog tempo gereden worden en te weinig zweefmoment vertonen. Ook het halsgebruik laat nogal eens te wensen over. De oorzaak daarvan kan liggen in het feit dat het paard het niet in zich heeft, maar ook dat de trainer het niet in zich heeft. De trainer speelt uiteraard een grote rol. Bij training is consequent zijn van het grootste belang. Bij een inconsequente training, mag men het paard niet verwijten dat

het niet goed presteert. Het grootste gebrek is denk ik, dat de paarden het niet in zich hebben. Tevens moet een goed paard veel conditie hebben, want bij onze opzet van de wedstrijden, loopt het beste paard het langst!”

Ook de showpaardensport ontkomt niet aan kritische blikken met betrekking tot het dierenwelzijn. Op zich terecht en een goede zaak, alleen is het belangrijk er voor waken, dat het ‘Pennygehalte’ van beoordelaars niet te hoog ligt. “De mens wordt steeds mondiger en heeft veelal het gevoel overall een oordeel over klaar te moeten hebben. Ik denk dat we zelf na moeten denken hoe we een aantal zaken kunnen verbeteren. Daarin zou de sectorraad paarden een voortrekkers rol moeten vervullen, maar het is jammer dat zij niet tot een eensluidende lijn hebben kunnen komen. Er is sprake van om een aantal zaken te verbieden. Maar zoals met alles, geldt vooral hoe iets gebruikt wordt. Neem bijvoorbeeld een opzet. Wordt deze gebruikt als ondersteuning, of als lier om de tekortkomingen in de halsvorm te verbloemen. Als trainer moeten men zich ook bewust zijn, dat een wedstrijd wel wat vraagt van een paard en dat een goede conditie daarbij heel belangrijk is. Een top- per in de atletiek, redt het ook niet met tien minuutjes per dag trainen. Maar hierbij is uiteraard de fokkerij ook heel belangrijk. De paarden met veel natuurlijke aanleg, hebben de minste hulpmiddelen nodig...”

Wat dat betreft hebben de Lokhorst’s niet te klagen, want hun Trudalya valt beslist binnen de kleine groep natuurtalenten. Als jong paard werd ze door Henk Hammers betuigd en Henk behaalde vervolgens met haar 91,5 punten in de IBOP, het hoogste resultaat van dat jaar. Vervolgens won hij de nationale enkelspancompetitie met haar. Freek Saris viel enkele malen in voor Henk om haar tijdens de Finales van de Nationale Tuigpaardendag te rijden. Net als met Henk, was er met Freek en Trudalya ook duidelijk een klik. Toen Henk meer merries te rijden kreeg, verhuisde Trudalya naar Freek, die ook vele hoogtepunten met haar beleefde. Ondanks haar fantastische bewegingen en prachtige houding, besliste de jury steeds dat anderen haar voor moesten gaan op cruciale momenten. Bij het publiek kon dat veelal op weinig bijval rekenen, maar het is de jury die bepaalt hoe een uitslag eruit ziet...

Debuut

Dit seizoen werden de leidsels van Trudalya overgedragen aan Lubbert van Oene. Sinds de verhuizing van Lokhorst, begin vorig jaar, naar Kamperveen huurt Lubbert een aantal stallen bij hen. Van het één kwam

Andere

Al een aantal jaren is Gerard voorzitter van de werkgroep die jaarlijks de organisatie van de Nationale Tuigpaardendag op zich neemt. In die hoedanigheid maakt hij jaarlijks de winnaar van de ere-titel ‘Paard van het Jaar’ bekend. Dit jaar was hem een naam gemeld van een paard die deze titel behaald zou hebben. Tijdens het voordragen van de bijbehorende tekst die hem was overhandigd, werd hem gaandeweg duidelijk dat het een heel ander paard betrof en wel hun eigen Trudalya. Na van die verrassing bekomen te zijn werd hij samen met Dinie (foto), de merrie en de rijder in het welbekende zonnetje gezet.

al snel het ander en zo debuteerde Lubbert dit seizoen op nationaal niveau met Trudalya en in de competitie met Aurose (v. Unieko) van Foppe Postma, waarmee ook veel hoge klasseringen werden behaald. Voor Gerard is een bijkomend voordeel dat nu Lubbert hun paarden traint, deze thuis gestald kunnen blijven en hij meer bij alles betrokken is dan wanneer ze voorgaande jaren elders getraind werden. Trudalya is dit jaar bewust niet gedekt om rustig met haar naar het fokmerrie kampioenschap van volgend jaar toe te kunnen werken... Lubbert: “Voor dat ik hier kwam, had ik wel eens gezegd, dat het een droom van me was om achter een paard als Trudalya te kunnen

zitten. Ik heb haar altijd al een apart paard gevonden. Vlak voor het kampioenschap in Norg twijfelden we nog of we Trudalya wel mee zouden nemen, want we waren nog maar kort met haar bezig en ze was dan ook nog maar een paar wedstrijden mee geweest. Zonnalya is nog vrij jong en daarom kozen we voor Trudalya. Het weekend ervoor was het gevoel nog niet goed, maar het leek me ook jammer om de kans om met haar te rijden te laten liggen. In Norg voelde ze geweldig aan en vielen alle puzzelstukjes op hun plaats, maar dat ze kampioen zou worden had ik nooit durven hopen. Je bent tijdens de wedstrijd gericht op het paard waar je mee rijdt en kan dan niet zien wat de andere paarden doen, daar ben je natuurlijk ook mede van afhankelijk. Je probeert zo goed mogelijk te rijden en verder is het afwachten hoe het wordt gewaardeerd.”

Gerard is, hoe kan het ook anders, heel tevreden over de samenwerking met Lubbert. “Lubbert heeft er veel tijd in gestoken om de paarden op zijn manier klaar te krijgen. Het zijn paarden die op een verschillende manier getraind moeten worden, het is de kunst als trainer je training aan te passen aan de paarden. Er is niet één zelfde trainings-systeem dat je op alle paarden los kan laten.” Lubbert beaamt dat de drie merries nogal verschillen qua karakter. “Aurose is het meest stabiel van de drie en is eigenlijk alle dagen hetzelfde. Trudalya accepteert het minst tussen de oren. Bij haar is het belangrijk om voor een concours het als het ware op een akkoordje te gooien en daarna het trainingstraject thuis weer te vervolgen. Zonnalya heeft wel wat van haar moeder meegekregen. Zo eens in de twee of drie weken heeft ze een dag dat ze niet wil en dat is ook het hele seizoen zo gebleven.”

Volgend jaar is het de bedoeling dat Trudalya en Zonnalya weer mee gaan op concours. Eerst was het streven volgend seizoen een gooi te doen naar het fokmerrie kampioenschap met Trudalya, maar dat succes kwam al eerder dan verwacht. Prolongeren van de titel is een mooie doelstelling als alternatief. Mogelijk dat het haar laatste wedstrijdseizoen wordt en ze daarna alleen nog voor de fokkerij ingezet gaat worden. Zonnalya moet dan het vaandel overnemen van haar moeder, maar aanstaand voorjaar verwacht ze eerst een veulen van Unieko. Gerard heeft alle vertrouwen in Zonnalya. “Ik ben er van overtuigd dat ze de resultaten van haar moeder kan evenaren of zelfs kan overtreffen...!”

Tekst: Rijk van Vulpen
Foto's: www.rijkvanvulpen.nl